

NOVES DADES DE CRIA DE BUSQUERET GARRIGUER (*Sylvia cantillans*) A MALLORCA

Josep R. SUNYER*

SUMMARY. - *New data on the reproduction of Subalpine Warbler (Sylvia cantillans) in Mallorca.* During the summer of 1996 (may-june) a series of observations of Subalpine Warbler (*Sylvia cantillans moltonii*) took place in six different localities of Mallorca and in the island of Dragonera. In three of these zones its presence was known (reproduction confirmed in two of them), while in the other four there had been no record of the species. From the presented records and its behaviour (powerful response to a call) one can infer that it breeds in all the localities, with the exception of Dragonera, where at the end of may only migrant birds could have been recorded. Some notes concerning its habitat are included, and it is suggested that the species could be breeding in other zones of Mallorca and Menorca where there is a suitable habitat.

Key words: Subalpine Warbler, *Sylvia cantillans moltonii*, breeding records, mediterranean scrubland, Mallorca, Balearic Islands.

* GOB-Mallorca. C. de Can Verí, 1, 3r. 07001 Palma (Balears)

El busqueret garriguer (*Sylvia cantillans*) és una espècie pròpia de medis arbustius, de distribució estival circummediterrània (CRAMP, 1992). A les Balears se sap que cria regularment a Cabrera i al pla de Cúber de Mallorca (GARGALLO, 1993; GOB, 1991, 1992, 1996), i existeixen dades esporàdiques de reproducció segura a diverses localitats d'aquesta darrera illa (Santueri, Felanitx; na Burguesa, Calvià; es Ratxo, Puigpunyent) (AVELLÀ i MUÑOZ, 1997; GOB, 1994).

És una espècie polítípica, amb quatre subespècies reconegudes: la nominal *cantillans*, del SO d'Europa, des d'Itàlia fins a la Península Ibèrica; *inornata*, del NO d'Àfrica; *albistrata*, del SE d'Europa, des d'Eslovènia fins a l'O de Turquia; i *moltonii*, de les illes mediterrà-

nies de Còrsega, Sardenya, Mallorca i Cabrera (CRAMP, 1992; GARGALLO, 1994). La diferenciació al camp de les subespècies és complicada perquè en la tonalitat del pit dels mascles (les femelles són indistingibles pel plomatge) i en el reclam. La validesa de la darrera subespècie, inicialment inclosa dins la nominal, s'ha confirmat amb les evidències presentades per GARGALLO (1994): els mascles *moltonii* tenen una coloració del pit més apagada que les altres subespècies, rosada i sense o amb molt lleus matissos carabassa (vegeu Foto 1), i ambdós sexes emeten un reclam distintiu, similar al del passaforadí (*Troglodytes troglodytes*). A més, el seu cicle de reproducció i muda sembla ser bastant diferent al de la subespècie nominal, ja que comença a criar més tard i inte-

rromp la muda postnupcial abans de partir cap a Àfrica (GARGALLO, 1995).

Durant la temporada de cria de 1996 es va fer un seguiment de l'arribada i establiment de la població al pla de Cúber, i es realitzaren prospeccions a altres localitats presumiblement adequades. La detecció dels individus va ser per escolta-observació directa, utilitzant un reclam de la subespècie *moltonii* en la majoria de casos. En aquesta nota es presenten els resultats obtinguts.

REGISTRES

Cúber (Escorca)

— 15 d'abril: primera visita a l'àrea d'estudi (perímetre de l'embassament), amb resultat negatiu. Sí es pot observar un mascle de busqueret trencamates (*Sylvia conspicillata*), espècie també estival i de distribució molt restringida.

— 23 d'abril: es detecten 2 mascles, que responen vigorosament al reclam.

— 17 i 18 de maig: són capturats per a anellament 2 mascles i 2 femelles, una d'elles amb placa d'incubació encara no totalment desenvolupada.

— 25 de maig: utilitzant el reclam, es detecten fins a 7 mascles territorials.

— 16 de juny: fent el mateix itinerari del darrer dia, només hi ha resposta al reclam a 2 dels territoris.

Serra de Son Camps i Serra de na Burguesa (Calvià)

— 28 de maig: és escoltat un mascle cantant a la vessant NO de la Serra de Son Camps, i un altre individu reclamant a prop. El dia següent, al mateix lloc, es torna a sentir un individu reclamant.

— 1 i 2 de juny: es detecten, amb l'ajuda del reclam, un mínim de 12 mas-

cles territorials en un itinerari per la part central de la Serra de na Burguesa.

Coll d'en Claret (Esporles)

— 11 de juny: se sent un mascle reclamant i cantant. Al dia següent es fa una prospecció amb el reclam, i se n'obtenen resultats negatius.

— 20 de juny: al mateix lloc es pot observar un mascle que respon vigorosament al reclam.

Coll d'Honor (Bunyola)

— 15 de juny: detectats amb el reclam una desena d'individus aproximadament, en un breu recorregut per la màquia de la vessant N del puig es Picó.

— Al mateix terme municipal, però a la finca de *Son Termens*, hi ha un registre d'una femella amb placa d'incubació capturada per a anellament el 16 de juliol de 1984 (arxiu de l'*Atlas dels Aucells nidificants de Mallorca i Cabrera*).

Coma Freda (Escorca)

— 17 de juny: són detectats un mínim de 5 individus al tàlveg que separa els pujos d'en Galileu i Massanella (J.M. González, *com. pers.*).

Mortitx (Escorca)

— 21 de juny: se sent un mascle cantant i, com a mínim, un altre individu reclamant al pinaret de repoblació que hi ha davant el refugi de Lavanor.

— 28 de juny: al mateix lloc, s'aconsegueix atreure un individu amb el reclam.

Illa de sa Dragonera (Andratx)

— Del 7 al 30 de maig: són observats regularment individus *moltonii* durant la campanya d'anellament que el GOB-Mallorca hi du a terme. S'aconsegueix la recaptura d'un individu el dia

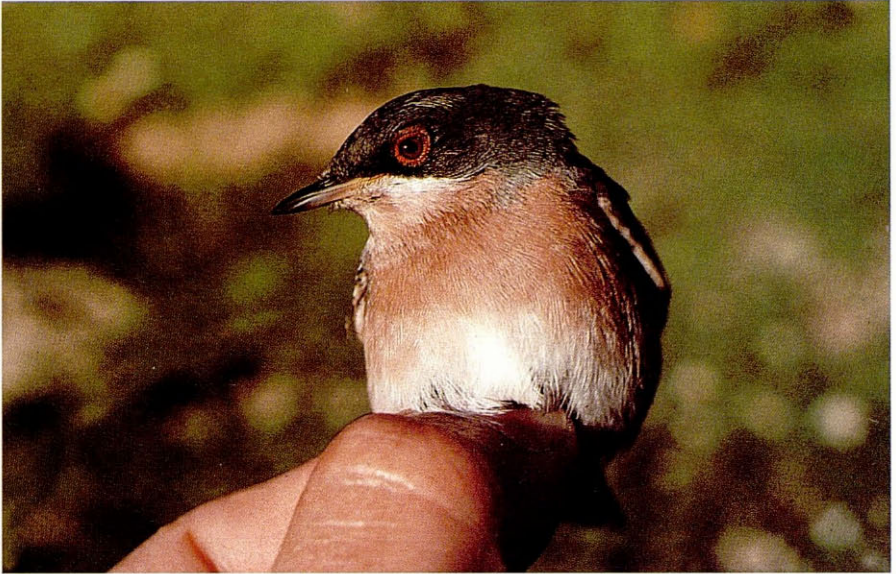

Foto 1. Busqueret garriguer *Sylvia cantillans moltonii* (Subalpine Warbler) mascle adult. Cabrera, maig 1993. Foto: Gabriel Gargallo.

28 de maig, després de 5 dies del seu anellament (GONZÁLEZ, 1996).

NOTES SOBRE L'HÀBITAT

El busqueret garriguer és una espècie característica de les màquies mediterrànies, és a dir, de medis arbustius densos i alts (2-3 m), sovint espinosos, encara que se la pot trobar també a matollars més baixos i pobres (brolles), i a màquies amb certa cobertura arbòria (generalment d'alzina (*Quercus ilex*) o coscoll (*Quercus coccifera*) (CRAMP, 1992). En un estudi realitzat a Còrsega (ssp *moltonii*), BLONDEL (1985) la troba en un gradient d'hàbitats que va des de la brolla fins al bosc d'alzina, assolint però les densitats màximes a la màquia.

Al conjunt de les nostres localitats, l'hàbitat presenta una fisiognomia comuna de matollar alt, espès i d'eleva-

da cobertura (superior al 80%), tot i que en podem distingir diversos tipus si atenem a la composició florística. A na Burguesa, Coll d'en Claret i Coll d'Honor es tracta d'una màquia dominada per l'arboçera (*Arbutus unedo*), amb presència de peus d'alzina i pi (*Pinus halepensis*). És una comunitat secundària, resultant de la destrucció de l'alzinar (incendis repetits), a la qual el busqueret garriguer sembla trobar-se estretament associada.

A Mortitx, el busqueret es va trobar a un pinar de repoblació on els arbres, joves, formen un estrat molt compacte d'uns 3 m d'alçada juntament amb l'argelaga (*Calicotome spinosa*) i la mata (*Pistacia lentiscus*).

A Cúber i Coma Freda l'alzina és l'element distintiu de l'hàbitat, sense arribar a constituir però un bosc madur, ja que ha estat històricament esclarissat,

i molts dels peus són petits, de rebrot, amb estructura arbustiva.

CONSIDERACIONS FINALS

Encara que cap dels nostres registres seria de reproducció segura segons els criteris de l'*Atlas* (AVELLÀ i MOÑOZ, 1997), les dates (finals de maig i juny) i el comportament fan pensar que es tracta majoritàriament d'individus assentats en un territori (reproductors), més que d'individus migrants. L'única excepció és la de sa Dragonera, ja que les cites de maig poden ser encara d'exemplars només de pas (G. Gargallo, *com. pers.*). Cal observar en els propers anys si l'espècie cria a l'illa, perquè l'hàbitat que hi troba, una màquia esclerofil·la de mata i ullastre (*Olea europaea* var. *sylvestris*), és aparentment rebutjat a Mallorca (no hi ha cites de l'espècie a les marines de Lluçmajor, Llevant i ullastrars de Manacor, per exemple), però és equivalent al que ocupa a Cabrera.

El fet que sigui una espècie extremadament amagadissa, sempre aficada dins la vegetació atapeïda, i detectable bàsicament pel reclam i el cant, dificulta molt el seu seguiment i és, sens dubte, la causa del baix nombre de registres fins ara disponibles. Però els resultats que presentem suggereixen que pot estar estesa per bona part de la Serra de Tramuntana, a les àrees d'arboçar i d'alzinar jove amb sotabosc espès, si bé sense assolir densitats importants. Així mateix, els arboçars de la península d'Artà i els redols d'alzinar de l'interior de Mallorca, semblen localitats propícies per acollir petites poblacions reproductores. Com també ho pareix la tramuntana de Menorca, tenint en compte l'idoneïtat de l'hàbitat i el nombre relativament elevat d'individus *moltonii* que es capturen,

any rere any, a les campanyes primaverals d'anellament a l'illa de l'Aire (G. Gargallo, *com. pers.*).

Esperam que aquesta nota serveixi per animar els ornitòlegs balears a parar atenció a aquesta espècie, i al congènere busqueret carritxer (*Sylvia conspicillata*), i es puguin arribar a delimitar, en els propers anys, les seves àrees de distribució reals a les Illes.

AGRAÏMENTS

Bona part del que jo pugui saber sobre els aucells i el seu estudi científic ho dec a Gabriel Gargallo. Aquesta nota és un fruit més del seu propi treball. Per a realitzar-la vaig disposar d'una beca concedida pel GOB-Mallorca. He d'agrair al jurat la seva benevolència amb un treball tan modest. Així mateix, he d'agrair a Toni Muñoz les facilitats que em va donar per a la consulta de l'arxiu de l'*Atlas dels aucells nidificants de Mallorca i Cabrera*.

BIBLIOGRAFIA

- AVELLÀ, F.J. i MUÑOZ, A. 1997. *Atlas dels Aucells Nidificants de Mallorca i Cabrera*, 1983-1994. GOB. Palma.
- BLONDEL, J. 1985. «Habitat selection in islands versus mainland birds». In: Cody, M. L. (ed.), *Habitat selection in birds*, pp 477-516. Academic Press. Orlando.
- CRAMP, S. (ed.). 1992. *The Birds of the Western Palearctic*, vol. VI. Oxford University Press. Oxford.
- GARGALLO, G. 1993. «Primeres dades de nidificació del busqueret de garriga (*Sylvia cantillans*) a l'arxipèlag de Cabrera». *Anuari Ornitològic de les Balears*, 7 (1992): 62-63.
- GARGALLO, G. 1994. «On the taxonomy of the western Mediterranean islands populations of Subalpine Warbler *Sylvia cantillans*». *Bulletin British Ornithologists' Club*, 114(1): 31-36.

- GARGALLO, G. 1995. «Interrupted moult of some passerine birds in Southern Europe». *Ringing & Migration*, 16: 117-120.
- GOB. 1991. «Registres ornitològics». *Anuari Ornitològic de les Balears, 1990*. Vol. 5: 66. Palma.
- GOB. 1992. «Registres ornitològics». *Anuari Ornitològic de les Balears, 1991*. Vol. 6: 98. Palma.
- GOB. 1994. «Registres ornitològics». *Anuari Ornitològic de les Balears, 1993*. Vol. 8: 98. Palma.
- GOB. 1996. «Registres ornitològics». *Anuari Ornitològic de les Balears, 1995*. Vol. 10: 93. Palma.
- GONZÁLEZ, J. M. 1996. *Memòria de la campanya primaveral d'anellament, Parc Natural de sa Dragonera, maig de 1996*. GOB. Palma. (Informe inèdit).

(Rebut: 22.02.97; Acceptat: 21.04.97)